

Atskaite par dalību COPA – COGECA un Eiropas Komisijas rīkotajā darba grupā

Kvalitātes nodrošināšana lauksaimniecībā

17. -18.10.2013., Brisele

Izskatāmie jautājumi:

1. Regula Nr. 1151/2012 par kvalitātes shēmām lauksaimniecības pārtikas un nepārtikas produktiem: (darba kārtības 3.1. punkts):
  - a. „kalnu produkts” - deleģētie akti un esošā situācija par izvēles kvalitātes terminu „kalnu produkts” un tā ieviešanu;
  - b. „vietējā lauksaimniecība un tiešā tirdzniecība” – ziņojuma sagatavošana par vietējo lauksaimniecību un tiešās tirdzniecības marķēšanas shēmām;
  - c. Salu produkts: ziņojuma sagatavošana par jauno terminu „Salu produkts”.
2. Kopējās lauksaimniecības politika attiecībā uz kvalitāti saistītiem jautājumiem (darba kārtības 3.2. punkts):
  - a. lauku attīstības atbalsta noteikumi;
  - b. tirdzniecības standarti saistībā ar priekšlikumu regulai par "vienotu TKO": vispārējie tirdzniecības standarti un noteikumi par izcelsmes marķējumu Regulas 1169/2011 par pārtikas produktu informācijas sniegšanu patērētājiem
  - c. Informācija par piegādes ķēdēm produktiem, uz kuriem attiecas ACVN (PDO), AĢIN(PGI) saskaņā ar Regulu par "vienoto TKO" (siers un šķiņķis);
3. Esošā situācija un rezultāti sabiedriskajai apspriešanai par ilgtspējīgām pārtikas sistēmām (shēmām) (darba kārtības 3.3. punkts).
4. Regulas 1169/2011 par pārtikas produktu informācijas sniegšanu patērētājiem īstenošana (darba kārtības 3.4. punkts):
  - a. obligāto izcelsmes marķējumu īstenošanas noteikumi cūkām, mājputniem, aitām un kazām (26.2 pants);
  - b. Brīvprātīga pārtikas izcelsmes marķēšanas īstenošana pārtikas produktiem (26.3 pants);
  - c. Gaļas sastāvdaļu izcelsme (26.6 pants) ziņojums par obligāto izcelsmes marķējumu;
  - d. Esošā situācija par ziņojumu par obligāto izcelsmes valsts vai izcelsmes vietas norādi attiecībā uz šādiem pārtikas produktiem: dažādiem gaļas produktiem, pienam, piena produktiem, utt. (26.5 pants).
5. Informācija par ES veicināšanas politikas nākotni lauksaimniecības produktiem; jaunākais likumdošanā, diskusijas un EK likumdošanas priekšlikumu sagatavošana (darba kārtības 4. punkts).

6. Eiropas Komisijas priekšlikums par oficiālo kontroli pārtikas un dzīvnieku barības nekaitīguma, dzīvnieku veselības un dzīvnieku labturība (skatīt Regulu (EK) Nr. 882/2004) (darba kārtības 5. punkts).
7. Informācija par sarunām starp Eiropas Savienību un Amerikas Savienotajām Valstīm par transatlantiskās tirdzniecības un investīciju partnerības (TTIP) ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm (darba kārtības 6. punkts).

Saīsinājumi:

ACVN - aizsargātas cilmes vietu nosaukums (PDO);

AĢIN - aizsargātas ģeogrāfiskās izcelsmes norādes (PGI);

TKO – Tirdzniecības kopējā organizācija;

TSG – Garantētās tradicionālās īpatnības.

Izskatāmais jautājums:

Ziņojuma sagatavošana darba grupai „Lauksaimniecības produktu kvalitāte”. Regula 1151/2012

Kā pirmais jautājums tika izskatīts par Kalnu produktu un kritērijiem, kas jau noteikti. Lai varētu sagatavot ziņojumu nepieciešams atstāt nemainīgus jau noteiktos kritērijus - kaušana var būt 30 km attālumā no nobarošanas vietas; barības piedevas līdz 15 %, kas nav kalnu izcelsmes (31 nod.) (atvērts paliek jautājums par cūkām). Tāpat paliek uzskats, ka ja viss ir jāved kalnos klāt, tad nav nepieciešams to virzīt kā kalnu produktu, jo tāpat šī regulas daļa attiecas uz dažām valstīm, kam ir kalnu produkti. Tām dalībvalstīm (DV), kas šīs shēmas ieviešīs, tās ir jāiekļauj savos nacionālajos Lauku attīstības plānos.

Par shēmu ...no manas saimniecības un kvalitātes shēmas marķēšana - diskusijas turpinās EK un Eiropas Parlamentā (EP), un nav publicēti likumdošanas akti attiecībā uz šo tēmu. Marķēšanas sistēma vēl nav izveidota, bet doma ir to veidot kā piktogrammu. Tāpat ir ļoti daudz neatbildētu jautājumu, kā arī daudzas DV uzstāj, ka „vietējā saimniekošana” un” tiešā tirdzniecība” ir dažādi jēdzieni un tos ir jāvar nodalīt.

Salu produktam ir pārāk daudz nezināmo, jo nevar balstīties tikai uz pieņēmumu, ka tālu jāved pāri ūdenim minerālmēsli, izejvielas, un gatavo produkciju. Jāvar ievietot citus kritērijus, kā atkritumu samazināšana, vides aizsardzība un tml. Tāpat salu produktam vēl nav izveidota definīcija, kā tas ir Kalnu produktam. Jūnijā (2014) ir plānota sanāksme par Salu produktu un pēc Komisijas domām šai shēmai būtu jābūt pielīdzinātai vietējās saimniekošanas – tiešās tirdzniecības shēmai.

Diskusijas darba grupā/ citu ES dalībvalstu viedoklis

Diskusijas pacēlās par izejmateriāliem, no kurienes un kādus vispār var dabūt, tāpat arī par PDO, PGI, TSG vai tās nedublējas ar Kalnu produktiem. Tāpat, ja gribam runāt par produktu kvalitāti, mēs nevaram balstīties tikai uz nišas produktiem un to ražošanu, mums jāvar pieņemt kritēriji un virzītājinstrumenti lielo produktu grupu ražotājiem, kooperatīviem un lielajiem zemniekiem.

Galvenie ierosinājumi no DV par kritērijiem, kas jāņem vērā pie kvalitātes standartu

un shēmu izstrādes ir:

- Samazināt kvalitātes standartus, lai izvairītos no pārtikas atkritumiem;
- Shēmas uzturēšana un drošība, jo nevaram ieviest sertifikāciju, kas ļoti sadārdzina produktu;
- Jāsaprot, kā visi jaunievedumi savienosies ar vietējām shēmām un nacionālajiem nosacījumiem;
- Ilgtspējas kritēriju ievērošana visās piegādes ķēdēs;
- Vai netiks izslēgti no atbalsta shēmām lielākie ražotāji un kooperatīvi (pagaidām gan atbalsta shēmas tiek virzītas tikai uz mazajiem nišas produktu ražotājiem);
- l/s produkcijas nozīmīgums visās tās ražošanas posmos.

Izskatāmais jautājums:

KLP balstīta uz kvalitātes jautājumiem

Jāņem vērā, ka reforma ir cieši saistīta ar EP vēlēšanām un tādējādi rezultāts ne vienmēr ir paredzams. Tādējādi budžeta griešana visām DV par 15% dos diezgan lielas izmaiņas arī kopējā politikā, ka, piem., VPM maksājums, kas pārsniedz 2000 EUR tiks mazināts. Savukārt DV var brīvprātīgi ieviest jauno zemnieku atbalstu, zaļošanas elementus (greeningu), mazo lauksaimnieku shēmu. Var izmantot līdzekļus zemnieku konkurētspējas paaugstināšanai, zināšanu apguvei, produktu virzībai tirgū, kā arī „zaļi audzēts” greeninga vietā un sadarbības projekti investīciju piesaistē.

Ražotāju grupas tiks ietvertas marketinga standartu un kvalitātes shēmās (pārstrādāti un svaigi augļi un dārzeņi, gaļa, olīveļļa)

Tiks veidoti īpaši kritēriji arī shēmās PDO, PGI attiecībā uz šķiņķi un siera produktiem, kā piemērs tika nosaukts Itālijas kvalitātes shēmas gaļai.

Diskusijas darba grupā/ citu ES dalībvalstu viedoklis

Jautājums par kvalitātes shēmām (Tiešā tirdzniecība un vietējā ražošana) – ja tās iekļauj kopējā likumdošanā, tad ir jāvar iekļaut arī atbalsta shēmās un jāizskata atbalsta instrumenti. Atbilde, ka februārī par šo jautājumu spriedīs EP un no tā arī būs zināma virzības gaita.

Tāpat tika diskutēts par vides jautājumiem, ko iekļaut ziņojumā, jo vienīgais, kas ir ielikts ir atkritumu rašanās samazinājums, bet nav nekādi citi vides jautājumi aizbildinoties par vietas trūkumu ziņojuma tekstā.

Izskatāmais jautājums:

Situācijas raksturojums par konsultācijām par ilgtspējīgas pārtikas sistēmu

Tiek izvirzīti 3 pamatkritēriji: sociālie, ekonomiskie un vides

Mērķis samazināt pārtikas atkritumus un visos posmos ieviest integrēto audzēšanu.

Nosacījumu izstrāde par brīvprātīgo marķēšanu – īpaši par svaigu un pārstrādātu

gaļu, svaigu pārtiku, bet tā ir jāsasaista ar obligāto marķēšanu par izcelsmi(ražošanas vietu). To kā obligātu ir jāievieš visa veida gaļai, svaigiem augļiem un dārzeņiem.

Konsultācijās tika izvirzīti 3 varianti – ietekmes novērtējums uz cūku un putnu gaļas; liellopi un aitas, kazas. Pamatā tika vērtētas ekonomiskās izmaksas, kas sadalās uz ražotāju, patērētāju un tirgotāju. Tāpat diskusijas turpinās par dienu skaitu līdz nokaušanai, lai noteiktu izcelsmi - 50 vai 60 dienas cūkām; 5 vai vairāk dienas vistām; aitas, kazas -1 mēnesis. Ietekmes vērtējums šajās grupās ir no 15-50%, no kuriem 20% tiks uzlikti uz patērētājiem.

Diskusiju punkti 26.2; 26.3; 26.6.. – EK ir jābūt gatavam ziņojumam par gaļu līdz 13. decembrim.

23.un 24. pants nosaka, ka ražošanas vieta ir tā, kur lops ir nokauts, tas nozīmē, ka tam ir ekonomiskais pamatojums un marķējumā ir jānorāda pēdējā vieta.

Tāpat tiek pacelts jautājums par izcelsmes marķēšanu citai gaļai, pienam, piena produktiem un produktiem, kas tiek lietoti kā sastāvdaļa vairāk kā 50% pārtikas produktā.

Diskusijas darba grupā/ citu ES dalībvalstu viedoklis

Diskusijās tika izteikti ļoti dažādi viedokļi – īpaši par sadārdzinājumu un ietekmi uz pircējiem. Iedzīvotāji jau tagad nevar nopirkt tik daudz gaļas cik būtu nepieciešams lietot ikdienā, tādēļ nav pieļaujams izmaksu palielinājums, bet tiek izskatītas dažādas modulācijas, kur tiek apsvērta visu variantu apvienojums.

Tāpat tika uzsvērts, ka turpmākai ziņojumu sagatavošanai nevar ņemt par pamatu iepriekšējo gadu datus, jo radikāli ir jāmaina attieksme pēc zirgu gaļas skandāla.

Tika izteikts apgalvojums, ka tiek virzīts jautājums arī par Ražotāju Grupu kvalitātes shēmām, bet nav precīzas vadlīnijas par piemērošanu, jo tiks maksāts par reālām kvalitātes shēmām. Tiek skatīti nosacījumi regulā arī par medu, augļiem dārzeņiem, vīniem un spirtotiem dzērieniem. Dalībvalstis gan protestē, ka rūpniecisko ražošanu(spiritotos dzērienus) vajadzētu nodalīt no lauksaimniecības ražošanas un kopējā l/s atbalsta shēmām, - atbilde, ka pārtika nav tikai lauksaimniecības tiešie produkti, bet arī šokolāde, garšvielas, utt.

Tāpat paceļas jautājumi par integrēto audzēšanu – vai netiks veidots dubultais finansējums, gan kopā ar nacionālo atbalsta shēmu, gan ES atbalstiem, gan sertifikācijas atbalstiem.

Atklāts arī paliek jautājums cik tālu nepārklāsies ...produkts no manas saimniecības, tiešā tirdzniecība, salu produkts, kalnu produkts un PDO, PGI shēmas.

Izskatāmais jautājums:

Pētījums par pienu un piena produktiem, svaigo pārtiku

Pētījums ir ildzis deviņus ar pus mēnešus un noslēdzies septembrī, apkopojums

kopā ar iedzīvotāju aptauju par to, vai šāds marķējums vispār ir vajadzīgs, būs februārī.

Tāpat iedzīvotāju aptaujas tiks veiktas par neapstrādātu gaļu un svaigo pārtiku, kas sastāda 50% no kopējā pārtikas apjoma, vai iedzīvotāji grib piemaksāt par izcelsmes marķējumu un sastāvdaļu marķējumu. Ziņojumam būtu jābūt gatavam 2014. gada septembrī.

Diskusijas darba grupā/ citu ES dalībvalstu viedoklis

Nākošā tikšanās paredzēta 18. februārī. Uz šo datumu būtu nepieciešams viedoklis par vietējo saimniecības produktu marķējumu un tiešās tirdzniecības virzību dalībvalstīs - LV tas izskatās pēc divām shēmām vietējais produkts un tiešā tirdzniecība, kur vietējais produkts var tikt palikts zem Zaļās karotītes, bet tiešā tirdzniecība zem citiem pasākumiem. Līdzīgi uzskati ir arī citās dalībvalstīs.

Pēdējie darba grupas jautājumi tika pārcelti uz nākošo tikšanās reizi, kā arī precizēta marķēšanas noteikumu izstrāde tiks turpināta sektoru darba grupās un pēc tam apkopojums būs kvalitātes darba grupā.

Edīte Strazdiņa

Paraksts

PROJEKTU LĪDZFINANŠĒ
EIROPAS SAVIENĪBA

 ELFLA

EIROPAS LAUKSAIMNIECĪBAS FONDS LAUKU ATTĪSTĪBAI:
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS

Saskaņā ar Latvijas Republikas Zemkopības ministrijas un SIA „Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs” 2013. gada 28. janvārī noslēgto līgumu Nr.2013/15, aktivitāte „Nozaru ekspertu ziņojumi.”

Atbalsta Zemkopības ministrija un Lauku atbalsta dienests.